

Çok partili yılların çok renkli günleri

Derya Bengi ve Erdir Zat'ın hazırladığı '100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür Haritası'nın ikinci cildi 'Belki Duyulur Sesim', 1950'lerden 80'e dek Türkiye'deki yaşamı, siyasi ve kültürel değişimi popüler kültürün verileriyle ele alan, zevkle ve çok şey öğrenerek okunan bir başvuru kaynağı.

METİN CELÂL
metincelal@gmail.com

100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür Haritası'nda Derya Bengi ve Erdir Zat, 100. yılını kutlamaya hazırladığımız Cumhuriyet'in tarihçesini farklı bir açıdan anlatıyor. **Derya Bengi, üç ciltte tamamlanacak dizi için "Cumhuriyet tarihinde siyasetin ana istasyonlarına uğramayı ihmal etmeden, yolda pencere kenarından gözükken manzarayı seyredecek, gündelik hayatın küçük zevk ve alışkanlıklarına, ayrıntılarına eğilecek" diyor** sunuş yazısında.

1923-1950 arasını kaplayan ilk cildi 'Her Savaşın Bir Yara' adını taşıyordu. 1950-1980'e odaklanan ikinci cilt 'Belki Duyulur Sesim'. Serinin üçüncü cildi Cumhuriyet'in 100. yılında, yani gelecek yıl çıkacak.

İkinci cilt, adını çok sevilen şarkı 'Gökyüzünde Yalnız Gezen Yıldızlar'ın "Bir haykır-sam belki duyulur sesim" dizisinden almış. **Adnan Menderes'li, Süleyman Demirel'li ve Bülent Ecevit'li yıllarda insanlar nasıl yaşıyordu, neler ilgileniyor, neler dinliyor, neler okuyor, neler seyrediyorlardı sorularının izini sürüyor kitap.**

1950'lerde 2. Dünya Savaşı sonrası verdiği farklı bir heyecan var tüm dünyada. Artık hiçbir ülkenin, toplumun kendi kendine, dünyaya kapalı yaşaması mümkün değil. **Özellikle ABD'de ve Avrupa'daki tüm gelişmeler Türkiye'ye de yansıyor. Değişim Amerikan yardımlarıyla, 68'in heyecanıyla ülkeye geliyor.** Askeri müdahalelerle ülkenin siyasi ve toplumsal yapısı değiştirilirken halk da giyim kuşamdan yeme içmeye, eğlenmeye uzanan bir hatta yaşam biçimini değiştiriyor.

'Belki Duyulur Sesim'in amacı da siyasetin temel tartışmalarının geçirdiği evrimi, gündelik hayatın küçük zevk ve alışkanlıklarındaki değişimi, eğlence hayatında, yeme-içme kültüründe, tatil anlayışında, sporda nelerin başlayıp nelerin bittiğini, geçmişten alınan mirasla bugüne bırakılanlar arasındaki dengeyi araştırmak diye belirlenmiş,

1950'den 1980'e dek geçen zamana gazete sütunlarının, dergilerin, Meclis tutanaklarının, mektupların, hatıratın, romanların, filmlerin ve şarkıların penceresinden bakmışlar.

Derya Bengi ve Erdir Zat, fotoğraf, karikatür ve resimlerden oluşan bol görselle desteklenen ansiklopedik bir çalışma yapmış. Kitap kronolojik değil, A'dan başlayıp madde madde Z'ye doğru gidiyor. Hangi yıl neyin olduğunu, nelerin yaşandığını değil de bütün bir tarih dilimine bakalım istenmiş. Ansiklopedi anlayışına uygun olarak destek de almışlar. **Başta Merve Erol ve Gökhan Akçura olmak üzere birçok değerli yazar ve araştırmacının katkısı olmuş bu çalışmaya.**

Çalışma kronolojik olmadığı gibi tek kişileri ya da olayları izleyerek okuyabileceğiniz bir yapıda da değil. **Örneğin bir Metin Oktay maddesi yok. Metin Oktay'ın lakabı olan 'Taçsız Kral'**

maddesi de... 'Ağları Delen Gol' maddesi var. Maddenin altbaşlıkları da şöyle: Metin Oktay ve Sosyalizm, Taçsız Kral, Bazuka mermisi, Gitti Metin geldi Metin, Gladyatör ile Ulyseus. Bir makale uzunluğundaki bu maddede Metin Oktay'ın ağları delen golünden yola çıkıp ünlü golcünün tek filmine, siyasi görüşlerine,

bu görüşlerin dönemin köşe yazarlarınınca nasıl değerlendirildiğine, Metin Kurt'la ilişkisine varan bir anlatım var. Çok şey öğreniyorsunuz ve oldukça akıcı bir şekilde anlatılmış her şey.

'Belki Duyulur Sesim', 1950'lerden 80'e dek Türkiye'deki yaşamı, siyasi ve kültürel değişimi popüler kültürün verileriyle ele alan, zevkle ve çok şey öğrenerek okunan, bir başvuru kaynağı olarak da kullanılabilir önemli bir çalışma. ■

BELKİ DUYULUR SESİM - 100. YILINDA CUMHURİYET'İN POPÜLER KÜLTÜR HARİTASI - 2 (1950 - 1980)

Derya Bengi, Erdir Zat
Yapı Kredi Yayınları,
2021
396 sayfa, 200 TL.